

Civilrätt C - Juristprogrammet
Uppsatsföreläsningar

Att bedöma andras juridiska texter och bygga grunden till konstruktiv kritik

Opponering i Civilrätt-C

Elisabeth Ahlinder © 2016

Opponeringsammanfattning

Opponeringsammanfattningen ska vara maximalt 600 ord (inklusive allt).

Opponeringsammanfattningen ska lämnas in till uppsatsexaminatorn vid början av själva presentationen och opponeringen.

En kopia kan lämnas till uppsatsförfattaren efter opponering, eftersom en del av uppgiften under presentationen är att uppsatsförfattaren bör kunna lyssna på opponeringen och reagera på denna utan något hjälpmedel.

Opponerings­sammanfattning

Försättsbladet för oppositionssammanfattning bör som titel ha ”Oppositionssammanfattning av [uppsatstitel] av [uppsatsstudents namn] (centrerad mitt på sidan, 16 punkters storlek). På vänster sida längst ner på försättsbladet ska följande anges:

- opponents namn och personnummer
- opponents e-postadress
- antal ord
- uppsatsexaminators namn, och
- termin samt år (t.ex. HT-2016)

Betygskriterier – Opponering (4 poäng)

- **Formalia:** Opponerings­sammanfattningen lämnas i tid och följer reglerna om antal ord och övrig formalia.
- **Opponerings­sammanfattningen:** Opponerings­sammanfattningen innehåller saklig, relevant och konstruktiv feedback på en annan students uppsats.
- **Opponering (muntligen):** Studenten har muntligen, sakligt och konstruktivt, opponerat på en annan students uppsats.

Civilrätt C och D - Juristprogrammet
uppsatsföreläsningar

Att bedöma andras juridiska texter och bygga grunden till konstruktiv kritik

Om utgångspunkt för bedömning, problemformulering och syfte

Elisabeth Ahlinder © 2016

Hur ger man saklig, konstruktiv och relevant feedback?

Vad är syftet med kritiken?

- Konstruktiv kritik är till för att förbättra det kritiserade, till exempel genom att ge förslag till förändring.
- Att ge konstruktiv kritik utgör dessutom en möjlighet att tillgodogöra sig så kallad tyst kunskap, kunskap som är svår att överföra muntligen eller skriftligen (...kunskap som inte går att googla sig till) T.ex. innebörden av "självständig analys".
- Kritisk granskning är central avseende all forskning (och för den individuella utvecklingen)

Trevlig feedback?

- Det är trevligt att börja med något positivt, därefter framföra kritik, och avslutningsvis skriva något ytterligare som är positivt.

Till exempel: "din text är väldigt intressant, jag har identifierat 4 mindre stavfel, men på det stora hela är du verkligen bra på att skriva!"

- Tänk dock på: att få "trevlig" kritik är inte särskilt hjälpsamt! Om skriftlig kritik ska ges med begränsat utrymme/begränsat antal ord, vilket ofta är fallet, har du inte heller utrymme för att vara "trevlig".

Saklig och konstruktiv feedback

Din kritik ska:

- vara saklig och specifik, "Din uppsats är inte så himla bra" hjälper inte författaren mycket - du måste precisera dig.
- Fokusera på det viktigaste, ange t.ex. problem som är återkommande och som kan förklaras genom ett konkret exempel: det förekommer cirkelresonemang, t.ex. anges på s. 7 att...
- Ge konkreta förslag till lösningar av problemet

Relevant feedback - att arbeta med protokoll för återkoppling

- Vad baserar jag kritiken på? Bedömning av arbetets kvalitet!
- ...hur vet jag vad som skiljer ett bra arbete från ett dåligt?

Schema för återkoppling

Skriftliga uppgifter på juristprogrammet bedöms som utgångspunkt enligt dessa kriterier:

1. Ämne och problemformulering, 2. Faktakunskap och insikt i ämnet, 3. Framställning, 4. Material, 5. Metod, 6. Analys och argumentation, 7. Slutsatser, 8. Källor, formalia m.m. och 9. Språkbehandling

1 Ämne och problemformulering

- Precisering av frågeställning. Motivering av ämnesval samt problemformulering.
 - Är problemformuleringen (dvs. syftet, frågeställningarna, hypoteserna) klart presenterade och teoretiskt förankrade?

Problemformulering (utkast 1)

Rätten att kunna vara i sin lägenhet i lugn och ro är avgörande för alla människor. Att bli störd av höga skrik eller hotfullt beteende kan vara både kränkande och jobbigt. Men hur ska man veta hur man ska driva ett ärende om någon är störande och jobbig i det hus där man bor? Ska man vända sig till hyresvärden eller polisen? Enligt statistik från SBC läggs 98 % av alla inkomna polisanmälningar avseende olika typer av hotfulla beteenden och störningar i flerbostadshus ner direkt. Att störningar i flerbostadshus inte prövas i straffrättslig mening kan utgöra problem och få konsekvenser. Frågan är vad är en störning och vad är ett ofredande?

Syfte (utkast 1)

Uppsatsen syftar till att utreda störningar i flerbostadshus. Olika störningar jämförs med liknande händelser i olika sammanhang för att fastställa likheter och skillnader. Den rättsliga hanteringen av störningar i Sverige och dess påverkan på samhället och olika grupper diskuteras och analyseras med ett rättsociologiskt perspektiv.

Konstruktiv kritik utkast 1

- Syfte och problemformulering är lite vaga och behöver förtydligas. Vad är tex "liknande händelser i olika sammanhang"? Vilken typ av rättslig hantering är det som avses?
- Syftet förefaller vara att ta reda på vad som är en störning ur straffrättsligt respektive hyresrättsligt hänseende, men varför ska det utredas? Är det för att klargöra för personer som bor i hyresrätt om de ska vända sig till polisen eller hyresvärderna?

Problemformulering (utkast 2)

Hur en störning i ett flerbostadshus ska betraktas och hanteras i rättslig mening är i många fall inte klart. Störningar i flerbostadshus, exempelvis i form av höga skrik eller hotfullt beteende, kan dels vara att betrakta som störningar i hyresrättslig mening enligt 12:25 JB, dels som ofredande i straffrättslig mening enligt 4:7 BrB. Om oljudet hanteras som en hyresrättslig störning ska ärendet upptas i hyresnämnden, om oljudet hanteras som ett ofredande ska åtal väckas och mål föras i tingsrätt. En förutsättning för att ärende ska föras inom ramen för den straffrättsliga processen är dock att ärendet förs vidare från polis till åklagare. Detta är en förutsättning som mycket sällan föreligger. Enligt statistik från SBC läggs 98 % av alla inkomna polisanmälningar avseende olika typer av hotfulla beteenden och störningar i flerbostadshus ner direkt, grunden för nedläggande av anmälan är vanligen att ärendet anges vara civilrättsligt. En effekt av polisens agerande är att störningar i bostadshus sällan prövas som en fråga om ofredande även om de möjligen skulle kunna anses utgöra ofredanden. Att störningar i flerbostadshus inte prövas i straffrättslig mening kan utgöra problem i flera bemärkelser. Några exempel på problem som kan förmodas följa av polisens underlåtenhet att föra ärenden vidare är att åtal av en vanligt förekommande brottslig gärning inte kan väckas, att den drabbade individens möjlighet till ersättning för eventuell skada inskränks och att möjlig bevisning om störning i ett hyresrättsligt ärende om förverkande eller uppsägning går förlorad.

Syfte (utkast 2)

Syftet med uppsatsen är

- att analysera och jämföra begreppen störning och ofredande i förhållande till den rättsliga hanteringen av störningar i flerbostadshus av polis och domstol,
- att fastställa kriterier för störningar som samtidigt kan betraktas som civilrättslig störning och straffrättsligt ofredande, och
- att utifrån de i uppsatsen fastställda kriterierna diskutera och problematisera polisens agerande avseende polisanmälningar om störningar i boende utifrån såväl ett rättsligt systematiskt som ett rättssociologiskt perspektiv.

Civilrätt C och D - Juristprogrammet
uppsatsföreläsningar

Att bedöma andras juridiska texter och bygga grunden till konstruktiv kritik

Faktakunskap och framställning

Elisabeth Ahlinder © 2016

2 Faktakunskap och insikt i ämnet

Kunskap om och insikt i ämnesområdet.
Relevant kunskap om andra
ämnesområden av betydelse för valt ämne
samt problemformulering.

Bedömning av faktakunskap

Utan goda förkunskaper kan det i viss mening vara svårt att bedöma faktakunskap och insikt i ämnet, men:

- Försök!
- Kontrollera sådant du tycker verkar vara tveksamt
- Finns det någon rättslig princip som kan vara av relevans? Finns det någon europarättslig reglering som kan aktualiseras?

3 Framställning

Systematisk framställning. Klar och logisk disposition. Fokus på centrala problemställningar, tydlighet (röd tråd, föreläsarens tillägg)

Klar och logisk disposition

Inledning – behövs det, vad ska den innehålla?

Rubriker – vad är en klar och tydlig rubrik?

Röd tråd – hur vet jag om det finns en sån?

Vad ska inledningen innehålla?

En inledning ska ge läsaren en klar bild av innehållet, t.ex.:

- Vad handlar arbetet om?
- Varför är arbetet relevant? Vilka problem/frågeställningar behandlas?
- Hur är arbetet upplagt/texten disponerad?
- Vilka slutsatser/påståenden framförs

Klar inledning av artikel:

*”En vanlig föreställning är att det finns en juridisk metod och en rättskällelära. I denna artikel ifrågasätts den uppfattningen och istället diskuteras förekomsten av flera olika juridiska metoder och rättskälleläror som kan användas i juridisk argumentation. Mot bakgrund av de välkända begreppen *de lege lata* (rätten som den är) och *de lege ferenda* (rätten som den borde vara) lyfter författaren fram ett alternativt samlande begrepp i form av *de lege interpretata* (rätten som den uttolkats/uttolkas) för att bättre åskådliggöra den juridiska processen som en tolkning eller föreställning om vad rätten är. Artikeln behandlar också hur forskare och praktiskt verksamma jurister bör närma sig dessa frågor och hur deras roller förhåller sig till varandra.”*

Svensson, E-M , De lege interpretata – om behovet av metodologisk reflektion, JP 2014, s. 211.

Klar inledning av uppsats/PM?

” Servitut är ett fastighetsrättsligt begrepp som härstammar från romartiden. Romarna satte upp tre rekvisit för deras form av servitut. Nyttjanderätten som servitutet medgav skulle vara till nytta för den härskande fastigheten, *utilitas Fundo*, och fylla en beständig funktion på den tjänande fastigheten, *perpetua Causa*. Ytterligare krav uppställdes avseende geografiskt avstånd mellan tjänande och härskande fastighet, de fastigheter som servitutet uppläts för skulle ligga nära varandra, *vicinitas*. Hur fungerar servitut i svensk rätt idag?”

(fiktivt citat)

Bedömning steg 1

Vad handlar arbetet om?

Förmodligen servitut och hur de "fungerar" i svensk rätt idag. T.ex. är dock "fungerar" vagt och oprecist. Studenten hade behövt förtydliga och precisera mer. Inledningen utgör i huvudsak en beskrivning av servitut.

Bedömning steg 2

Varför är arbetet relevant? Vilket problem/frågeställningar behandlas?

Framgår inte tydligt, kanske är problemet som ska utredas att rekvisiten alltjämt är desamma men samhällsförhållanden ändrats? Problem som följer av det kan vara systematiskt eller kanske mer praktiskt tolkningsproblem?

Bedömning steg 3

Hur är arbetet upplagt/texten disponerad?

Framgår inte, dessutom oklart på grund av avsaknad av frågeställning/premiss, t.ex. kanske studenten jobbar efter en frågeställning som bygger på en premiss om att begreppet vicinitas är mer "rörligt" än vad det en gång var, att begreppet idag ger uttryck för ett i huvudsak funktionellt samband snarare än ett fysiskt? texten skulle då kunna baseras på en praxisgenomgång genom vilken de olika rekvisiten analyseras. Detta bör då framgå på något sätt, gärna redan i inledningen.

Bedömning steg 4

Vilka slutsatser/påståenden framförs?

Framgår inte, framgår inte heller vilka slutsatser som ska nås. Dessutom "extra oklart" p.g.a. oklar frågeställning... Under förutsättning att studenten tex problematiserar att begreppet kan förmodas ha "glidit" och att tex problemet med denna glidning är oklarhet i rättsläget som tidigare inte förelåg, kan en slutsats utifrån praxisgenomgång vara att studenten kan visa att så har skett. Studenten kanske även genom denna praxisgenomgång i uppsatsen/PM:n kan systematisera och ge begreppet ett "nytt" innehåll. Att dessa slutsatser nås/ska nås kan då med fördel framgå redan i inledningen.

Sammanfattningsvis inledning

Inledning med bakgrund, uppställning av frågeställningar och syfte (som sedan också behandlas i en relevant ordning och på ett relevant sätt) är av stor betydelse för textens klarhet, för den röda tråden.

Inledning bedöms dels för sig, är inledningen klar och tydlig? dels i förhållande till innehåll, disposition etc. gör författaren det som inledningsvis beskrivs? Håller det ihop?

Rubriker

En tydlig huvudrubrik avspeglar innehållet i uppsatsen/PM:n

Jfr. rubrikerna "Negativ ränta" v. "Negativ ränta – avtalstolkning i ränteunderlandet"

En tydlig underrubrik avspeglar innehållet i avsnittet/stycket

Jfr. underrubrik "2 kap. 1 § 2 st. 2 FHL" eller "NJA 2015 s. 494" v. "Aktier som underlag för företagshypotek"

Underrubriker

Underrubriker används för sådant som ska behandlas inom samma "tema" men som kan indelas i olika frågor etc.

För att bedöma om rubriksättning är logisk och korrekt, kontrollera om rubrikanvändningen är konsekvent, på samma nivåer – rubrikerna ska underlätta läsning och förtydliga innehåll.

Röd tråd och logisk disposition

- Håller texten "ihop"? Behandlas frågeställningar, metod och material m.m. på sådant sätt som angetts inledningsvis och på ett relevant sätt i förhållande till uppgiften? T.ex. skriva en uppsats med komparativ metod?
- Förekommer onödiga avsnitt som inte "leder någonstans"? T.ex. lång redogörelse av arv i en uppsats som behandlar testamente utan angiven koppling eller uttalat syfte med redogörelsen.
- Behandlas de olika delarna i en logisk ordning? Förekommer upprepningar? tecken på svag disposition.

Civilrätt C och D - Juristprogrammet
uppsatsföreläsningar

Att bedöma andras juridiska texter och bygga grunden till konstruktiv kritik

Material, metod och argumentation

Elisabeth Ahlinder © 2016

4 Material

Förtrogenhet med relevant material.
Förmåga att använda relevant material.

Hur vet jag vilket material som är relevant?

- Behövs materialet för att utreda och analysera angivna frågeställningar? Saknas något?
- Vad är relevant material för uppsatsen/PM:n? beror på syfte och frågeställningar.. Men normalt lagar och bestämmelser som aktualiseras, förarbeten till dessa, eventuell praxis som berör ämnet, böcker och artiklar som behandlar ämnet.
- Vad är irrelevant faktainnehåll? Allt som inte behövs för att besvara, utreda och analysera uppsatsfrågan. Införda "extrasaker" för att fylla ut är inte positivt om det inte är relevant.

5 Metod

Redogörelse för vald metod eller metoder.
Metodens eller metodernas relevans.
Konsekvent använd metod.

Att bedöma redogörelse för och relevans av metod

- Förklaras den metod/de metoder som ska användas på ett tydligt och korrekt sätt? Används relevanta källor för att förklara?
- Förklaras på vilket sätt metoden ska användas för att besvara frågeställningar, leda till syftesuppfyllelse? Kan metoden användas för att uppnå det angivna syftet?

Att bedöma användning av metod

- Jämför och bedöm redogörelsen för metod med det faktiska utförandet, stämmer det överens? T.ex. används rättsekonomisk metod eller förekommer ekonomisk argumentation?
- Används vald metod för att nå syftesuppfyllelse?
- Håller användningen av den valda metoden god, svag eller undermålig kvalitet?

6 Analys och argumentation

Självständig och systematisk argumentation. Beaktar relevanta samhälleliga, vetenskapliga och internationella aspekter av den valda frågeställningen (t ex mänskliga fri- och rättigheter samt etik).

Vad är saklig, systematisk, självständig och källkritisk analys och argumentation?

- Den baseras på källor - inte på tyckande, egna eller andras åsikter.
- Argumentation kan föras på följande grundläggande sätt:
 - Påstående, exempel, källa/argument.
 - Argumentationens styrka kommer bero på hur väl ditt argument, exempel eller din källa styrker ditt påstående.

Exempel saklig och systematisk argumentation

Påstående, Ersättning till markägare A ska enligt 4:1 ExL utgå för skadans fulla värde, trots att någon minskning i fastighetens marknadsvärde inte kan beräknas följa av expropriationen.

Exempel/argument, Frågan om... har prövats i NJA X varvid domstolen fastställde att ersättning för... skulle utgå trots att någon minskning av fastighetens marknadsvärde inte kunde uppmätas. Avgörandet överensstämmer med egendomsskyddet i RF X och även med europakonventionen art X. Utgångspunkten att ersättning alltid ska utgå till det fulla värdet överensstämmer även med det grundläggande syftet med ersättningsbestämmelserna i 4 kap ExI så som det definierats i förarbetena.

Källa, ange nämnda rättsfallet, förarbetesuttalanden med sidhänvisning, paragrafer.

Vad är självständig argumentation?

Bedömningen baseras på i vilken mån författaren förmår förhålla sig till källorna på ett självständigt sätt, t.ex.:

- analyseras rättsfall i förhållande till ett särskilt förhållande av relevans för uppsatsen eller redogörs bara för fakta?
- Baseras analys på flera olika källor som systematiseras och diskuteras eller används en källa som "facit"?
- Hänvisas slutsatser i artiklar och monografier till som "sanningar", tas författarens slutsatser för givna?
- Betraktas och behandlas förarbeten som "uttömmande" källor? Lägg ytterligare aspekter in? Redogörs för eventuella utgångspunkter för utredningar, förutbestämda intressen och ändamål som kan vara av relevans för bedömningen och tolkningen?

Civilrätt C och D - Juristprogrammet
uppsatsföreläsningar

Att bedöma andras juridiska texter och bygga grunden till konstruktiv kritik

Slutsatser, källor och språk

Elisabeth Ahlinder © 2016

7 Slutsatser

Samtliga slutsatser är underbyggda av den föregående framställningen. Innefattar en fördjupning av diskussionen inom ämnesområdet. Ger uttryck för ett självständigt och kritiskt förhållningssätt gentemot rättssystemet.

Hur vet man om slutsatserna är bra?

- Följer slutsatserna av innehållet i uppsatsen PM:n, eller blandas ny tidigare obearbetad information in i analys?
- Är slutsatserna självklara eller har de byggts upp självständigt och utgör en fördjupning?
- Stämmer slutsatserna överens med de slutsatser som skulle nås enligt inledande förklaring av syfte och frågeställningar?

8 Källor, formalia m.m.

Behärskning av vetenskaplig akribi, d v s noggrannhet och precision i redogörelsen för och hänvisningar till valda källor.

Vad är god källhantering?

- Inga källor utan sidhänvisning eller motsvarande
- Allt som behöver beläggas ska beläggas med lämplig källa (ej vedertagna saker som t.ex. Sverige är en demokrati)
- Primärkällor alltid i första hand. Anges praxis, lag, förarbeten, eller annat, t.ex. statistik från BRÅ ska dessa källor vara de som anges i not. T.ex. om statistik från BRÅ, BRÅ ska anges, inte ett uttalande i en remiss som hänvisar till BRÅ, om det inte är omöjligt att få tag på samma källa förstås, men då bör anges att det är andrahandskälla.
- Kontrollera huruvida citat återges korrekt och hänvisningar stämmer med angiven källa.
- I övrigt ska källhantering ske i enlighet med de anvisningar som ges, om sådana ges.

9 Språkbehandling

Klart, korrekt och koncist språk.
Vedertagen terminologi. God stil.

Tempus, talspråk och annat om "tugget"

- Krånglar författaren till det? eller är tonen för vardaglig?
- Knyts meningar ihop på ett logiskt sätt? förekommer bakåtsyftningar som inte stämmer?
- Var uppmärksam på tempus
- Är begreppsanvändningen korrekt?

Medverkande

Elisabeth Ahlinder – Lärare

Gunnar Zetterberg – Mediepedagog

Inspelat 2016-08-16
Institutionen för data- och systemvetenskap, DSV

